

Kedves Olvasó!

A LAM-ban a Szerkesztőség ritkán, de legalábbis igen különös alkalmakból szokott önállóan megszólalni. Ha ezt mégis megtette, akkor annak mindig jelentősége volt. Most azért ragadtunk tollat, mert a LAM az alapítása óta eltelt több mint egy évtized után egy újabb fordulóponthoz érkezett. Ugyanis most vehetik kezükbe a LAM olvasói az alapítás óta lényegében változatlan formában és szerkezetben megjelenő utolsó számot.

Talán még sokan emlékezünk rá, hogy a LAM csaknem egyedős a rendszerváltással, így annak a nemzeti felbuzdulásnak egyik gyümölcse, amely a '80-as évek végén egy szabad, demokratikus és korszerű Magyarországot akart megvalósítani – az egészségügyben is. A hazai szakajtó és ennek révén (is) az egészségügy megújítása volt a LAM és ezzel a Literatura Medica Kiadó alapítóinak legfőbb célja. Ennek érdekében fogtak össze az akkor még igencsak fiatal orvosok kezdeményezésére, különböző generációkat, felfogásokat, szakterületeket képviselve, de a közös cél – a szakmai függetlenség és a minőség – iránt elkötelezettek. A Nemzeti Egészségvédelmi Intézet részvételével és támogatásával, valamint egy kereskedelmi bank nagyvonalúságának köszönhetően, 1990 közepén az akkori Egészségügyi Minisztérium egyik sötét földszinti hátsó szobájában egy kölcsönkapott villanyírógéppel és üzenetrögzítővel kezdtünk el lapot csinálni. Pontosabban szervezni, mert orvostudományi lapot tervezni, szerkeszteni és kiadni..., nos ez olyan művészet, amelyet paradox módon nem lehet csak intuitív módon elsajátítani. 1990 őszén azonban Londonban módunk nyílt beleszokolni az igazi lapszerkesztésbe, mégpedig a világ vezető orvostudományi lapjainál: a British Medical Journal és a The Lancet vezető szerkesztői két hét alatt „gyorstalpaló” tanfolyamon adták át nekünk a „peer review” orvostudományi lap szerkesztésének csínját-bínját. Hála és köszönet illeti ezért e lapok azóta már nyugdíjba vonult főszerkesztőit, de ugyanígy a többi akkori szerkesztőségi munkatársat, közöttük a mostani főszerkesztőket is, akik azóta is kollégáink, személyes barátaink – és sajnos a kelletnél ritkábban a vendégeink. Visszatekintve, még ma is szinte hihetetlenül rövid idő alatt jelentettük meg a Beköszöntőt és a próbaszámot 1990 őszén és végén. Az eltelt 11 év alatt a LAM 129 számában 11 218 oldalon 953 közleményt, cikket jelentettünk meg, 8 szupplementummal és 27 melléklettel. A hazai egészségpolitika időnként hektikusnak is nevezhető időszakaira reagálva a LAM Melléklet fokozatosan önálló életet kezdett élni és kezdeményezésünkre az akkor még egyesületként működő Magyar Orvosi Kamara hivatalos lapjává vált „Magyar Orvos” címmel. Azóta részint az egészségügyben bekövetkezett változásoknak, részint az olvasói igényeknek, részint a szerkesztők aktivitásának – nemritkán inaktivitásának – „köszönhetően” a LAM természetesen fokozatosan idomulni igyekezett a környezetéhez, több-kevesebb sikerrel.

Azonban a LAM alapítása óta eltelt évtizedben a magyar egészségügyben nagyon sok minden történt – és talán még több minden nem történt meg. De egyvalami tagadhatatlan: a hazai sajtópaletta e szegmense is nagyon színesebb, sokszereplőssé vált, a régi és az újabb szereplők között egyre vadabb verseny dül az összességében nem igazán bővülő forrásokért. Elmondható, hogy ilyen piaci körülmények között természetesen a piac szabályai érvényesülnek: ki kell szolgálni a megrendelőt...

Nemzetközi szinten a tudományos publikálás és lapszerkesztés is változóban van. Az elmúlt években az Internet térhódításával egyrészt hatalmas mértékben megnőtt az információs szabadság, nagyon sok jó információs forrás hozzáférhető ingyen, másrészt egyre nehezebb megtalálni a „tűt a szénakazalban”, vagyis a pontos, megbízható, releváns információt ebben a lassan áttekinthetetlen adattömegben. Ha valamiben segítségre szorul az orvos, akkor pontosan ez az eligazodás az.

Az elmúlt években a LAM-ban megjelent hirdetések száma fokozatosan csökkent és már egy jó ideje drámaian alacsony. Ezzel a jelenséggel sem hazánkban, sem a világban nem vagyunk egyedül: minden fejlett országban azok az általános orvostudományi folyóiratok, amelyek valóban „peer review” szerkesztéspolitikát követnek és szigorúan tartják magukat a Vancouver Group, majd World Association of Medical Editors (WAME) – amelynek alapító tagjai vagyunk – által kidolgozott szerkesztési és hirdetési elvekhez és szabályokhoz, nagyon komoly anyagi problémákkal szembesülnek. Közülük csupán némelyik gondját enyhíti az, hogy valamely népes orvostudományi egyesület lapja, így nem csupán állandó olvasótáborra támaszkodhat, hanem keresztfinszírozás révén az ínséges időszakok is kivédhetőek. Mi – függetlenül lévén – csak magunkra számíthattunk és számíthatunk.

Mivel a LAM kiadása mindig is sokkal inkább misszió, semmint üzlet volt a Literatura Medica Kiadó számára, ezért a Kiadó alapítói, nagyrészt jelenlegi tulajdonosai – közöttük a legnagyobb a British Medical Association, egyedüli külföldi befektetéseként – immáron évek óta finanszírozzák a LAM kiadásának évi többmilliósi veszteségeit. Tették ezt azért, mert tudták, hogy hazánkban szükség van egy ilyen lapra is, amely független, magas szakmai/etikai mércével mér és nem alkuszik meg a pillanatnyi érdekek és anyagi előnyök miatt. Tették ezt azért is, mert az olvasói visszajelzések, a személyes találkozások meggyőzték őket arról, hogy Magyarországon is szükség van egy olyan orvostudományi folyóiratra, amely nem csupán elviekben, hanem a mindennapi gyakorlatában is érvényesíti a nemzetközi standardokat. Tették ezt azért is, mert tudták, hogy nem emelhetik az előfizetési díjat az egyébként szükségessé vált mértékűre, mert pontosan azokat fosztanák meg lapunktól, akikhez szólni kívánunk, akiknek valóban szükségük van ránk.

Nem tudjuk, hogy Ön olvasta-e 1990 őszén a Lege Artis Medicinae beköszöntő kiadványát és megkapta-e az első ingyenes számot, s vajon azóta előfizetünk-e, de legalább rendszeres olvasónk-e? Nos, ha igen, akkor minden bizonnyal össze tudja vetni az alapításkor meghatározott hitvallásunkat és az elmúlt több mint egy évtized gyakorlatát. Összefoglalóan, a LAM-indításkor azt vállaltuk, hogy a magyar nyelvű orvosok és más egészségügyi szakemberek mindennapi munkájához szükséges, a tudományos élet és a lakosság igényeit egyaránt szolgáló, megbízható és hasznos, szellemileg értékes és tudományosan megalapozott információkat biztosítunk az orvoslásról mint tudományról és művészetéről, valamint az egészségügyről annak társadalmi, gazdasági, jogi és etikai vonatkozásaiban.

Tekintettel a megváltozott környezetre, a változóban levő olvasói és hirdetési igényekre, alapos mérlegelés, piackutatás és olvasói felmérés után a Kiadó és a Szerkesztőség úgy döntött, hogy egy minden részletében megújított, korszerűsített LAM kiadásával kíván megfelelni az új évtized kihívásainak. Az olvasói, a tudományos és a piaci igényeknek megfelelően megújított LAM hű marad az eredeti célkitűzésekhez, továbbra is ugyanolyan magas színvonalú, „peer review” szerkesztés jellemzi majd, de hangsúlyosabbá válik a továbbképző jellege és jobban fókuszál majd a célcsoportjaira. Terveink szerint az eddig méltóságteljesen hömpölygő LAM a kor szellemének jobban megfelelően egy mozgalmas, izgalmas, élő folyóirat lesz.

A kiadói tevékenység nem öncélú, egy újság az olvasókért van. A LAM is Önökért született és a megújult LAM is csak az olvasókkal együtt érheti el céljait. Köszönjük, hogy eddig megtisztelt minket figyelmével és reméljük, hogy a következő évtizedben is társak leszünk.

Dr. Kapócs Gábor,
a LAM alapító, szerkesztősége
és a Literatura Medica Kiadó nevében